

DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2026-95-20>
УДК 338.48

Горб К.М.

кандидат географічних наук, доцент,
Університет митної справи та фінансів
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3779-484X>

Корнєєв М.В.

доктор економічних наук, професор,
Університет митної справи та фінансів
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4005-5335>

Горожанкіна Н.А.

кандидат географічних наук, доцент,
Університет митної справи та фінансів
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2773-8630>

Horb Kostiantyn, Korneyev Maxim, Horozhankina Nataliia
University of Customs and Finance

**УПРАВЛІННЯ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИМИ РЕСУРСАМИ
ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ МЕНЕДЖМЕНТУ ТУРИЗМУ**

**TOURISM AND RECREATIONAL RESOURCE MANAGEMENT
AS AN IMPORTANT DIRECTION OF TOURISM MANAGEMENT**

Стаття присвячена аналізу та вдосконаленню підходів до трактування туристсько-рекреаційних ресурсів та їх систематизації, а також до управління ресурсами для розвитку туризму і рекреації з позицій різних суб'єктів зацікавлення у їх оцінці та використанні – туристів, туристичних підприємств та регіональних і державних інституцій. Туристсько-рекреаційні ресурси як наукова категорія та практичний базис для задоволення потреб людей у відновленні сил і здоров'я, а також для розбудови туристично-рекреаційної галузі регіону, має різноаспектне тлумачення з акцентом на поняття «ресурси території» та «ресурси підприємства». Поєднання вказаних двох підходів дозволить досягти більшої ефективності в управлінні ресурсами для туризму й рекреації. У менеджменті туристсько-рекреаційних ресурсів варто брати до уваги усі об'єкти та явища і показники туристичної привабливості території природного й культурного походження та інфраструктурного забезпечення, запобігаючи проявів овертуризму, конфліктів між відвідувачами й місцевим населенням та не допускаючи виснаження таких ресурсів.

Ключові слова: туристично-рекреаційні ресурси, туристичне підприємство, туристична дестинація, ресурси території, ресурси підприємства.

The article is devoted to the analysis and improvement of approaches to the interpretation of tourist and recreational resources and their systematization, as well as to the management of resources for the development of tourism and recreation from the positions of various stakeholders in their assessment and use. Tourist and recreational resources as a scientific category and a practical basis for meeting people's needs for restoring strength and health, as well as for developing the tourism industry of the region, have a multifaceted interpretation with an emphasis on the concepts of «territory resources» and «enterprise resources». The combination of these two approaches will allow achieving greater efficiency in managing resources for tourism and recreation. When managing resources as a base for meeting people's recreational needs, it is first necessary to take into account all objects and phenomena and indicators of the tourist attractiveness of the territory of natural and cultural origin and infrastructure, preventing manifestations of overtourism, conflicts between visitors and the local population and preventing the depletion of such resources. From the perspective of regional authorities, tourism and recreation resources also include financial, investment, personnel, marketing and other opportunities for tourism development of the region and provide for the management, first of all, to optimize the territorial organization of tourist destinations and clusters at each stage of their life cycle. From the point of view of a tourist enterprise, it is important to optimize the accumulation and use of its material, information, personnel and financial resources, as well as to take into account the natural, cultural, infrastructure and service capabilities of regions and localities within which their tourism and recreation products are planned and implemented. In general, the provisions set out in this article will allow strengthening and expanding the scientific basis of tourism management and the practical application of its main theoretical and methodological principles.

Keywords: tourism and recreational resources, tourism enterprise, tourist destination, resources of the territory, resources of the enterprise.

Постановка проблеми. Проблеми визначення, оцінки та використання ресурсного потенціалу для розвитку будь-яких видів економічної діяльності завжди є актуальними, оскільки від правильних та розумних управлінських рішень значною мірою залежить результативність та ефективність господарських процесів на будь-якому рівні – від підприємства до галузі та держави і міждержавного об'єднання. У сфері туризму та рекреації питання оцінки та пристосування ресурсного потенціалу до використання є ґрунтовно опрацьованими та активно упроваджуються у практику. Але головним чином у цьому випадку розглядаються ресурси території природного та суспільного (здебільшого культурно-історичного) походження, інші генетичні види ресурсів для провадження туристсько-рекреаційної діяльності (фінансово-інвестиційні, кадрові, інформаційні тощо) у більшості аналітичних робіт цієї тематики є предметом уваги авторів лише частково. До того ж, лише епізодично зустрічається наголос на суб'єктах такої оцінки – для кого або для чого провадиться оцінка та подальше регулювання накопичення й використання ресурсів для тих чи інших суб'єктів туризму та рекреації (власне туристів (рекреантів), регіонів, громад, підприємств, галузей та субгалузей тощо). У зв'язку з цим проблематика виявлення, оцінювання та визначення напрямів і обсягів використання туристсько-рекреаційних ресурсів (ТТР) для різних суб'єктів як важливого напрямку туристичного менеджменту, на наш погляд, заслуговує на окремий розгляд та аналіз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням як класифікації, так і визначення напрямів оцінки й використання туристичних та рекреаційних ресурсів присвячено чимало робіт у науковій, навчально-методичній та нормативно-інструктивній сферах. При цьому здебільшого представлені дослідження різного генезису ресурсів території для задоволення туристичного та рекреаційного попиту, головним чином таких авторів, як О. Бейдик [4; 5], З. Бойко, К. Горб, Н. Горожанкіна, М. Корнеєв [1; 2; 8; 9], Л. Безручко [3], О. Давидова [11], І. Журба [12], О. Любіцева, Є. Панкова, В. Стафійчук [20], Н. Паньків [23] та ін. З управлінської точки зору зазначеній проблематиці присвячені роботи з питань управління туристичними дестинаціями як похідної від використання ТТР. Цьому аспекту приділено увагу у працях переважно таких авторів, як Ю. Головчук, С. Мороз, Д. Цесьців, В. Гринів, Т. Божук [7; 10], І. Колосовська та М. Місик [14], Н. Якименко-Терещенко, О. Носирєв, В. Мартинова [15], Н. Корж та Д. Басюк [16], Л. Матвійчук, О. Жадько, О. Штанько [21] тощо. Також до інформаційної бази цієї статті ми віднесли роботи з питань управління підприємствами (у т. ч. туристичними) та їх ресур-

сами, чому присвятили свої роботи О. Ващенко [6], О. Кірдан [13], Н. Короленко [17], С. Кучіна, О. Кітченко та С. Чернобровкіна [18], Ю. Лончинська [19], К. Нікітенко [22], І. Сазонець та К. Стоян [24], В. Федішин [25] та ін.

Метою статті є аналіз та удосконалення підходів до трактування ТТР та їх систематизації, а також до управління ресурсами для розвитку туризму і рекреації з позицій різних суб'єктів зацікавлення у їх оцінці та використанні – туристів, туристичних підприємств, територіальних громад та регіональних і державних інституцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У загальному розумінні до ресурсів належать будь-які цінності, запаси та можливості, раціональне та оптимальне використання яких у конкретних цілях може принести певний ефект та забезпечити позитивний результат для окремих суб'єктів, що зацікавлені у такому їх використанні. Ресурси включають як матеріальні об'єкти та предмети, так і нематеріальні явища (у т. ч. прояви енергії), а також їх певні властивості та характеристики. У сфері туризму та рекреації традиційно прийнято до ТТР відносити переважно об'єкти та явища природного й культурно-історичного походження, застосування яких сприяє відновленню морально-психічних та фізичних сил людей, вони є об'єктами туристичного інтересу, а відтак і зацікавлення організаторів подорожей та загалом суб'єктів організації їх використання для розбудови власного бізнесу. Для органів влади, управління та інших регіональних і національних інституцій ТТР у даному розумінні є одним із джерел наповнення місцевого та державного бюджету, розбудови економіки та покращення соціального стану території. Тому навіть якщо трактувати ТТР виключно як сукупність або систему природних та культурних об'єктів і явищ території з яскраво вираженими рекреаційними та туристичними властивостями, що приваблюють відвідувачів, особливості їх виявлення, використання та збереження з позицій різних суб'єктів туристичного процесу є різними та вимагають застосування різних управлінських підходів і методів.

У той же час ТТР можна трактувати значно ширше, розглядаючи їх як цілісний комплекс усіх можливостей та запасів для отримання ефекту й вигоди для кожного із зазначених суб'єктів, залежно від його цілепокладання у сфері туризму та рекреації, включно з фінансово-інвестиційними, інфраструктурними, трудовими (кадровими), інформаційно-популяризаційними (маркетинговими), сервісними, інституційно-управлінськими ресурсами тощо. У цьому зв'язку можна запропонувати виділення трьох різновидів ТТР за ознакою ключових цілей їх використання різними суб'єктами туристичного

та рекреаційного процесу: 1) ресурси території для задоволення туристичних та рекреаційних потреб відвідувачів; 2) ресурси для конкурентного розвитку туристичного підприємства; 3) ресурси для розбудови туристсько-рекреаційної сфери регіону та держави, включно з формуванням та функціонуванням туристичних дестинацій і кластерів.

У першому випадку ТРР трактується як можливість території для задоволення потреб туристів та рекреантів, що формують її привабливий образ та імідж і включають першочергово об'єкти туристичного інтересу, що спонукають до відвідувань та відповідного використання в лікувально-оздоровчих, пізнавальних, спортивно-похідних або інших туристсько-рекреаційних цілях. Насамперед сюди слід віднести цікаві та (або) цілющі об'єкти й предмети та їх властивості, що пробуджують бажання у багатьох людей ними скористатися під час перебування у межах даної місцевості, безвідносно пропозицій закладів сервісу або організаторів подорожей. Облаштованість території для прийому туристів, розвинутість інфраструктури як ресурс для невибагливих відвідувачів при цьому відіграє другорядну роль. Для окремих споживачів поряд із природними та культурними явищами місцевості рівень сервісу є важливим стимулом для відвідування та може виступати у якості відповідного ресурсу. Окремо слід відзначити і такі об'єкти мотивації до подорожей та відпочинку, які не мають постійної географічної прив'язки, наприклад, комфортні транспортні засоби (круїзні лайнери, висококласні туристичні потяги тощо), які незалежно від туристичного маршруту можуть бути головними факторами залучення туристів та відповідно виступати у якості ресурсу.

Управління ТРР території для задоволення потреб туристів і рекреантів передбачає насамперед скоординовані дії органів місцевої влади та самоврядування щодо регулювання туристичних потоків, недопущення перевантаженості території відвідувачами (запобігання овертуризму), наприклад, шляхом застосування прийомів управління натовпами (Managing Crowds), уникнення конфліктів з місцевим населенням, збереження культурної та природної спадщини шляхом оптимізації її використання тощо.

Якщо розглядати ТРР як ресурси для розвитку туристичного підприємства, то варто насамперед диференціювати такі підприємства за їх місцеположенням відносно різних ділянок туристичних маршрутів: по-перше, підприємства на відправці туристів, по-друге, сервісного забезпечення протягом подорожі (транзитні підприємства), по-третє, заклади обслуговування у місцях призначення відвідувачів (у межах туристичних кластерів та дестинацій). Для кожного з даних різновидів підприємств

сфери рекреації й туризму спільним є розгляд їх ресурсів з позицій класичного трактування поняття «ресурси підприємства», серед яких першочергово виділяють матеріально-технічні, кадрові, фінансові та інформаційні [6 та ін.]. Від якісних та кількісних характеристик цих ресурсів та грамотного управління ними і їх запасами залежить його конкурентоспроможність та бізнесовий успіх. Але в інших аспектах розгляду ресурсної бази кожного з означених різновидів підприємств можна спостерігати певні відмінні.

Для підприємств на відправці туристів та рекреантів, серед яких першочергово варто назвати ініціативних туроператорів та туристичні агентства, крім загальних для всіх різновидів підприємств туризму й рекреації, у якості ресурсу першочергово виступає демографічний потенціал території його розташування, а також маркетингова інфраструктура (наприклад, розгалуженість рекламних агентств), що у сукупності забезпечує необхідний туристичний та рекреаційний попит на їх туристичні продукти, а відтак і їх комерційний та іміджевий успіх і конкурентоздатність. Природні, культурно-історичні та інфраструктурні ресурси територій, відвідування яких передбачено під час реалізації туристичних продуктів таких підприємств, для них можна розглядати у якості другорядних. З точки зору управління ресурсами підприємств на відправці туристів варто враховувати специфіку факторів формування місцевого туристичного попиту та зважати на успіх конкурентів.

Підприємства, що обслуговують туристів та рекреантів на шляху до місць відпочинку, у якості ключових ресурсів для свого функціонування та розвитку, крім загальних, мають розглядати першочергово технічне та сервісне інфраструктурне забезпечення для безперебійного та якісного протікання подорожі (наприклад, для підприємств з автобусних перевезень важливими ресурсами є якість шляхів та їх конфігурація, наявність стоянок, автозаправних станцій та станцій технічного обслуговування тощо; для сервісних підприємств, що орієнтуються на обслуговування транзитних туристів, – сформованість та інтенсивність туристичних потоків за сезонами, і т. ін.). Урахування зазначених факторів у якості ресурсів покликано покращити ефективність діяльності та конкурентоспроможність зазначеного виду підприємств.

Розташовані у місцях призначення туристів та рекреантів сервісні й інші підприємства у своєму розвитку, крім своїх класичних внутрішніх ресурсів, орієнтуються насамперед на місцеві ресурси природного, культурно-історичного, господарського та інфраструктурного походження, що приваблюють відвідувачів, а також на ресурсний потенціал вже

сформованих туристичних потоків за сезонами року, розвинутість рекламного та маркетингового сервісу, і відповідний стан конкуренції з урахуванням наявності ринкових ніш. Важливим ресурсом і одночасно конкурентною перевагою таких підприємств можна вважати й стратегію їх гостинності з урахуванням ментальної специфіки більшості своїх гостей.

З позицій таких суб'єктів туристсько-рекреаційного процесу, як органи місцевої, регіональної або державної влади, а також інші регіонально-управлінські інституції, включно з громадськими організаціями та органами контролю, ТТР можна трактувати насамперед як можливості розвитку економіки регіону та покращення її соціально-культурного й частково екологічного стану шляхом розбудови туристсько-рекреаційної галузі, в першу чергу, як джерела грошових (у т. ч. валютних) надходжень до місцевих, регіональних та державного бюджетів.

З точки зору управління ресурсами таких суб'єктів з такою метою їх дії виконуються головним чином у відповідності до накопиченої теоретико-методологічної та методичної бази у сфері управління туристичними дестинаціями на кожному з етапів їх життєвого циклу, від невикористання ресурсів території для цілей туризму й рекреації до максимальної їх залученості у функціонування дестинації та (або) кластеру як сформованого та розгалуженого територіального туристсько-рекреаційного комплексу [16; 15 та ін.]. В основі ресурсної бази тут лежать об'єкти і явища місцевої природи і культури та їх відповідні властивості, які приваблюють відвідувачів, що демонструє певну спільність із ТТР при їх розгляді з позицій самих туристів та рекреантів. Але при їх трактуванні з позицій регіональної влади до природних та культурно-історичних ресурсів додаються фінансово-інвестиційні, маркетингові та рекламні, трудові ресурси, включно із закладами підготовки кадрів і місцевим трудовим потенціалом, та власне інституційно-управлінські ресурси тощо. З позицій розбудови туристичних дестинацій та кластерів у якості ресурсів розглядаються усі можливості та запаси, що сприяють повноцінній розбудові туристичної галузі регіону як однієї з галузей його спеціалізації, включно з будівельною та продовольчою базою.

Не ставлячи за мету обґрунтувати будь-які зміни або розширення в усталеній теорії та методології управління туристичними дестинаціями, зазначимо лише, що з точки зору оптимізації територіальної організації туристсько-рекреаційної діяльності регіону, варто враховувати обмеження у розбудові його інфраструктури не лише з метою запобіган-

ня проявам овертуризму та збереження культурної й природної спадщини, а також і забезпечення повноцінного відпочинку усіх категорій туристів та рекреантів, у т. ч. і з позицій їх поділу за психотипами та типами темпераменту. Наприклад, для відновлення моральних і фізичних сил інтровертів варто передбачити спокійні місця для усамітнення й релаксації, з мінімальним перетворенням їх природного стану та історичного вигляду.

Висновки. ТТР як наукова категорія та практичний базис для задоволення потреб людей у відновленні сил і здоров'я, а також для розбудови туристично-рекреаційної галузі регіону, має різноаспектне тлумачення і репрезентує теоретико-методологічну основу географічної науки з трактуванням їх як «ресурсів території», та економічної науки з акцентом на поняття «ресурси підприємства». Поєднання вказаних двох підходів дозволить досягти більшої ефективності в управлінні ресурсами для туризму й рекреації, що включає процеси щодо їх виявлення, оцінки та раціонального й оптимального використання.

При управлінні ресурсами як бази для задоволення туристичних та рекреаційних потреб людей першочергово варто брати до уваги усі об'єкти та явища і показники туристичної привабливості території насамперед природного й культурного походження та інфраструктурного забезпечення, запобігаючи проявам овертуризму та конфліктам між відвідувачами й місцевим населенням, і не допускаючи виснаження таких ресурсів. З позицій регіональної і державної влади ТТР включають, поряд із вищезазначеними, фінансово-інвестиційні, кадрові, маркетингові та інші можливості туристичної розбудови регіону і передбачають в управлінні, насамперед, оптимізацію територіальної організації туристичних дестинацій та кластерів на кожному етапі їх життєвого циклу. З точки зору туристичного або рекреаційного підприємства важливою є оптимізація накопичення та використання матеріальних, інформаційних, кадрових та фінансових його ресурсів, а також врахування природних, культурних, інфраструктурних та сервісних можливостей регіонів і місцевостей, у межах яких відбувається планування та реалізація їх туристичних і рекреаційних продуктів.

В цілому, викладені у цій статті положення щодо різних трактувань ТТР і їх генетичної класифікації та різних підходів до управління ними з позицій трьох різновидів суб'єктів туристично-рекреаційного процесу дозволять посилити й розширити наукове підґрунтя туристичного менеджменту та практичне застосування основних його теоретичних і методичних засад.

Список літератури:

1. Boyko Z., Horozhankina N., Horb C. Methods of tourist resources evaluation as a component of tourism organization. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : географія*. Тернопіль : СМП «Тайп». № 48 (1). 2020. С. 70–76. DOI: <https://doi.org/10.25128/2519-4577.20.1.8>
2. Horb K. Tourism potential of the territory in regional economic development. *Часопис соціально-економічної географії. Збірник наукових праць*. Вип. 20 (1). 2016. С. 34–39.
3. Безручко Л. С. Методика оцінки туристичних історико-культурних ресурсів (на прикладі Турківського р-ну Львівської обл.) : Навчально-методичний посібник. За ред. проф. Р. Я. Береста. Львів : Львівський інститут економіки і туризму. 2013. 160 с.
4. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України : Навчальний посібник. Київ : Альтерпрес. 2009. 400 с.
5. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України : Методологія та методика аналізу, термінологія, раціоналізація : монографія. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 2001. 395 с.
6. Ващенко О. П. Сутність та класифікація ресурсів підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. № 2 (28). С. 104–108. DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2019.021418>
7. Головчук, Ю. О., Мороз, С. Р., Цесьців, Д. С. Управління туристичними дестинаціями : інноваційні маркетингові підходи. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2022. № 5. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-12-02>
8. Горб К. М., Корнеєв М. В. Послідовність маркетингових дій щодо залучення краєзнавчих ресурсів туризму до туристичних продуктів суб'єктів ринку. *Інвестиції : практика та досвід*. 2019. № 6. С. 5–8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.6.5>
9. Горб К. М., Корнеєв М. В., Бойко З. В. Краєзнавчі ресурси туризму : сутність, складові, групи та блоки. *Агросвіт*. 2019. № 6. С. 15–19. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2019.6.15>
10. Гринів, В. А., Цесьців, Д. С., Божук, Т. І. Управління туристичними проектами в контексті сталого розвитку дестинацій : географічні чинники та концепції гостинності. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія : економіка та управління*. 2025. № 20. URL : <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2025-20-12-01> DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-20-12-01>
11. Давидова О. Г. Методи оцінювання туристичної привабливості регіонів країни. *Український соціум*. 2015. № 4 (55). С. 97–107.
12. Журба І. Є. Економіко-географічна оцінка рекреаційних та туристичних ресурсів Хмельницької області в умовах євроінтеграційних процесів. *Development Service Industry Management*. 2023. № 2. С. 58–63. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2023-2\(8\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2023-2(8))
13. Кірдан О. Маркетингові аспекти управління туристичним підприємством : теоретичний аналіз. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-133>
14. Колосовська І. І., Місик М. М. Публічне управління туристичними дестинаціями на регіональному рівні: інноваційні підходи. *Ефективність державного управління*. 2020. Вип 1 (62). С. 139–149. DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.62.2020.205827>
15. Конспект лекцій з дисципліни «Управління туристичними дестинаціями» для студентів спеціальності J3 «Туризм і рекреація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання / уклад. Н. В. Якименко-Терещенко, О. О. Носирев, В. В. Мартинова. Харків : НТУ «ХП». 2025. 63 с.
16. Корж Н. В., Басюк Д. І. Управління туристичними дестинаціями : підручник. Вінниця : «ПП«ТД Едельвейс і К». 2017. 322 с.
17. Короленко Н. В. Логістичний аспект управління туристичними підприємствами : формування позитивного іміджу регіону. *Агросвіт*. 2013. № 23. С. 54–59.
18. Кучіна С. Е., Кітченко О. М., Чернобровкіна С. В. Управління ресурсами підприємства : навч. посіб. Харків : НТУ «ХП». 2021. 227 с.
19. Лончинська Ю. Що таке управління ресурсами і чому це важливо? URL : <https://surl.li/pamzih>
20. Любіцева О. О., Панкова О. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України : навчальний посібник. Київ : Альтерпрес. 2007. 369 с.
21. Матвійчук Л., Жадько О., Штанько О. Особливості застосування інноваційних інструментів у стратегічному управлінні регіональними туристичними дестинаціями. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2025. Вип. 8. С. 137–150. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-8-137-150>
22. Нікітенко К. С. Визначення передумов управління підприємствами туристичного бізнесу на принципах кластеризації. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. Вип. 18. С. 128–133. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.18.14>
23. Паньків Н. Туристичне ресурсознавство : навч. посібник. Львів : Український бестселер. 2011. 238 с.
24. Сазонець І. Л., Стоян К. С. Сутність та концептуальні підходи до формування механізму управління підприємствами з надання послуг міжнародного туризму. *Ефективна економіка*. 2013. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3477>
25. Федішин В. В. Управління розвитком підприємств туристичної сфери : теоретичний аспект. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр.*. 2018. Вип. 6 (134). С. 129–131.

References:

1. Boyko Z., Horozhankina N., Horb C. (2020). Methods of tourist resources evaluation as a component of tourism organization. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: heohrafiia*. Ternopil : SMP «Taip», 48 (1), 70–76. DOI: <https://doi.org/10.25128/2519-4577.20.1.8>
2. Horb K. (2016). Tourism potential of the territory in regional economic development. *Chasopys sotsialno-ekonomichnoi heohrafiï. Zbirnyk naukovykh prats*, 20 (1), 34–39.
3. Bezruchko L. S. (2013) Metodyka otsinky turystychnykh istoriko-kulturnykh resursiv (na prykladi Turkyvskoho r-nu Lvivskoi obl.) : Navchalno-metodychnyi posibnyk [Methodology for assessing tourist historical and cultural resources (on the example of Turkyv district of Lviv region) : Educational and methodological manual.]. Za red. prof. R. Ya. Beresta. Lviv : Lvivskiy instytut ekonomiky i turyzmu.
4. Beidyk O. O. (2009.) Rekreatsiini resursy Ukrainy : Navchalnyi posibnyk [Recreational Resources of Ukraine : Study Guide]. Kyiv : Alterpres.
5. Beidyk O. O. (2001). Rekreatsiino-turystski resursy Ukrainy : Metodolohiia ta metodyka analizu, terminolohiia, raionuvannia : monohrafiia [Recreational and tourist resources of Ukraine : Methodology and analysis techniques, terminology, zoning : monograph]. Kyiv : Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr «Kyivskiy universytet».
6. Vashchenok O. P. (2019.) Sutnist ta klasyfikatsiia resursiv pidpriemstv [The essence and classification of enterprise resources]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*, 2 (28), 104–108. DOI: <https://doi.org/10.31673/2415-8089.2019.021418>
7. Holovchuk, Yu. O., Moroz, S. R., Tsestsiiv, D. S. (2022). Upravlinnia turystychnymy destynatsiiami : innovatsiini marketynhovi pidkhody [Tourism Destination Management : Innovative Marketing Approaches]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii : ekonomika ta upravlinnia*, 5. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-12-02>
8. Horb K. M., Kornieiev M. V. (2019). Poslidovnist marketynhovykh dii shchodo zaluchennia kraieznavchykh resursiv turyzmu do turystychnykh produktiv subiektiv rynku [Sequence of marketing actions to attract local lore tourism resources to the tourism products of market entities]. *Investytsii : praktyka ta dosvid*, 6, 5–8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.6.5>
9. Horb K. M., Kornieiev M. V., Boiko Z. V. (2019). Kraieznavchi resursy turyzmu : sutnist, skladovi, hrupy ta bloky [Local lore tourism resources : essence, components, groups and blocks]. *Ahrosvit*, 6, 15–19. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2019.6.15>
10. Hryniv, V. A., Tsestsiiv, D. S., Bozhuk, T. I. (2025). Upravlinnia turystychnymy proiektamy v konteksti staloho rozvytku destynatsii : heohrafichni chynnyky ta kontseptsii hostynnosti [Tourism project management in the context of sustainable destination development : geographical factors and hospitality concepts]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: ekonomika ta upravlinnia*, 20. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-20-12-01>
11. Davydova O. H. (2015). Metody otsiniuvannia turystychnoi pryvablyvosti rehioniv krainy [Methods for assessing the tourist attractiveness of the country's regions]. *Ukrainskyi sotsium*, 4 (55), 97–107.
12. Zhurba I. Ye. (2023). Ekonomiko-heohrafichna otsinka rekreatsiinykh ta turystychnykh resursiv Khmelnytskoi oblasti v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv [Economic and geographical assessment of recreational and tourist resources of Khmelnytskyi region in the context of European integration processes]. *Development Service Industry Management*, 2, 58–63. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2023-2\(8\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2023-2(8))
13. Kirdan O. (2024). Marketynhovi aspekty upravlinnia turystychnym pidpriemstvom : teoretychnyi analiz [Marketing aspects of tourism enterprise management : theoretical analysis]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-133>
14. Kolosovska I. I., Misyk M. M. (2020). Publichne upravlinnia turystychnymy destynatsiiami na rehionalnomu rivni : innovatsiini pidkhody [Public management of tourist destinations at the regional level : innovative approaches]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, 1(62), 139–149. DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.62.2020.205827>
15. Konspekt lektsii z dysypliny “Upravlinnia turystychnymy destynatsiiami” dlia studentiv spetsialnosti J3 “Turyzm i rekreatsiia” pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity vsikh form navchannia [Lecture notes on the discipline “Tourism Destination Management” for students of specialty J3 “Tourism and Recreation” of the first (bachelor’s) level of higher education of all forms of study] / uklad. N. V. Yakymenko-Tereshchenko, O. O. Nosyriev, V. V. Martynova (2025). Kharkiv : NTU “KhPI”.
16. Korzh N. V., Basiuk D. I. (2017). Upravlinnia turystychnymy destynatsiiami : pidruchnyk [Tourism Destination Management: A Textbook]. Vinnytsia: “PP“TD Edelveis i K”.
17. Korolenko N. V. (2013). Lohistychnyi aspekt upravlinnia turystychnymy pidpriemstvamy : formuvannia pozytyvnoho imidzhu rehionu [The logistic aspect of tourism enterprise management : forming a positive image of the region]. *Ahrosvit*, 23, 54–59.
18. Kuchina S. E., Kitchenko O. M., Chernobrovkina S. V. (2021). Upravlinnia resursamy pidpriemstva : navch. Posib [Enterprise resource management : a training manual]. Kharkiv : NTU “KhPI”.
19. Lonchynska Yu. Shcho take upravlinnia resursamy i chomu tse vazhlyvo? [What is resource management and why is it important?]. URL: <https://surl.li/pamzih>
20. Liubitseva O. O., Pankova O. V., Stafiichuk V. I. (2007). Turystychni resursy Ukrainy : navchalnyi posibnyk [Tourist resources of Ukraine : a study guide]. Kyiv : Alterpres.
21. Matviichuk L., Zhadko O., Shtanko O. (2025). Osoblyvosti zastosuvannia innovatsiinykh instrumentiv u stratehichnomu upravlinni rehionalnymy turystychnymy destynatsiiami [Features of the application of innovative tools

in the strategic management of regional tourist destinations]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, 8, 137–150. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-8-137-150>

22. Nikitenko K. S. (2023). Vyznachennia peredumov upravlinnia pidpriemstvamy turystychnoho biznesu na pryntsyakh klasteryzatsii [Determining the prerequisites for managing tourism business enterprises based on clustering principles]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriya: Ekonomika*, 18, 128–133. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.18.14>

23. Pankiv N. (2011). Turystychno resursoznavstvo : navch. posibnyk [Tourism resource studies : textbook]. Lviv : Ukrainskyi bestseler.

24. Sazonets I. L., Stoian K. S. (2013). Sutnist ta kontseptualni pidkhody do formuvannia mekhanizmu upravlinnia pidpriemstvamy z nadannia posluh mizhnarodnoho turyzmu [The essence and conceptual approaches to the formation of a management mechanism for enterprises providing international tourism services]. *Efektivna ekonomika*, 8, URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3477>

25. Fedyshyn V. V. (2018). Upravlinnia rozvytkom pidpriemstv turystychnoi sfery : teoretychnyi aspekt [Management of the development of tourism enterprises : theoretical aspect.]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy: zb. nauk. pr.*, 6 (134), 129–131.

Стаття надійшла: 30.04.2026

Стаття прийнята: 22.05.2026

Стаття опублікована: 06.07.2026